

Moret-Pàmies: autors en campanya

Xavier Moret i Sergi Pàmies publiquen de nou. Moret, 'Qui paga, mana' a Empúries, i Pàmies, a Quaderns Crema, 'La gran novel·la sobre Barcelona'. Cara a cara, parlen de promoció, critiquen els crítics, planyen els autors novells i opinen sobre la Llei del català.

Com funcionen les vendes, ara que els llibres ja són al carrer?

XAVIER MORET: "Qui paga, mana" de moment funciona bé, però encara és aviat per dir-ho. No pel fet que et facin cas els mitjans de comunicació (que me n'han fet i no em queixo), pots dir que ja està tot fet.

SERGI PÀMIES: En el meu cas encara és més aviat. Però la sensació és bona, ja hi ha l'ordre de reeditar.

—*Quin tiratge se'n va fer de la primera edició?*

S. PÀMIES: Em sembla que uns sis mil. La sensació és que d'entrada ha sortit amb molta força. Però aquests dies m'adono que parlo molt més de tiratges, de si es ven, de l'aspecte, diguem-ne, econòmic, que del llibre. I això no m'agrada. Trobo que cada cop es parla més de coses que no tenen a veure amb la literatura. Aquest aspecte economicista em molesta una mica.

X. MORET: Ha arribat al món del llibre, des de fa uns

anys que va així: llistes d'èxits. I s'acaba jutjant el valor literari d'una obra segons si entra en les llistes d'èxits o no. Amb aquest argument, probablement l'*Ulisses* seria un valor caducat i no hagués entrat mai en el circuit. Hi ha aquesta cursa de números i dels premis, també, que fa que el llibre sembli un objecte comercial més. Sembla que sigui el mateix vendre escombres, que llibres, i no ho és.

—*Però abans, quan aquest vessant comercial estava poc desenvolupat us queixàveu que no existia.*

S. PÀMIES: Jo trobo que hi ha un vessant industrial que s'ha d'explotar. La prova és que tant el Xavier com jo hem fotut una promoció digna de *Perdita Durango*. El problema és quan estàs al mig i vas en aquesta evolució. Jo no ho critico, ho trobo molt bé. Però abans estàvem en una situació que era molt agradable: fas llibres, se'n parla, es venen, però estàs molt tranquil, perquè no ets famós, no ets motiu de con-

versa, no hi ha polèmica al voltant teu i això és molt còmode. La contradicció és que essent tan còmode aspirem a més. Però no aspirem a més fama, aspirem simplement a més públic.

X. MORET: En l'anterior novel·la, *L'impostor sentimental*, me'n vaig fúmer molt de tot aquest món de la promoció del llibre i ara m'adono que estic caient en el mateix circuit. És un peix que es mossega la cua. Te'n pots fúmer molt, però avui dia la promoció, per desgràcia, és bàsica. Ara bé, és bàsica però no és definitiva. Després, per sort, és el lector qui, amb el boca a boca, acaba recomanant el llibre, llegint-lo, entusiasmant-se...

—*L'aspiració màxima d'un escriptor és tenir èxit a casa i ser traduït, com a mínim, a tres llengües?*

S. PÀMIES: No és l'aspiració i aquí hi ha l'engany. Per exemple, quan l'Almodóvar promociona la seva pel·lícula, nosaltres partim de la base que ell defensa, explica, la seva pel·lícula i no hi veiem aquest factor comercial d'una manera tan descarada. En canvi, amb els escriptors sembla que això sigui lleig. Potser es contradia amb el que he dit abans, però penso que t'has de posar a explicar el teu llibre i a defensar-lo, perquè tot és molt fugaç i molt ràpid i s'han d'utilitzar els mitjans que tens. Però, per sobre de tot, la feina important és fer el llibre. Després tens tres setmanes en les quals has de fer la campanya electoral, has de sortir i fer mítings i dir: jo us prometo que aquesta novel·la serà tal... I això sí que és una mica estrany, és nou i cada cop és més intens.

X. MORET: Fa un temps el David Lodge va fer un article molt curiós explicant que l'autor actual no solament és qui escriu sinó qui escriu i promociona. Perquè això abans no passava. I això ho saben molt bé els americans, perquè quan acaben un llibre es dediquen a promocionar-lo i ho fan amb una professionalitat absoluta. Saben que forma part de l'ofici d'escriure.

—*Aquí no s'ha arribat a aquest nivell.*

X. MORET: Hi anem arribant.

S. PÀMIES: Sí, i els mitjans ho tenen assumit.

X. MORET: Per altra banda, sembla que crítiquem la promoció i no és això tampoc, perquè hi ha molts escriptors que no accedeixen a aquest nivell i ells sí que ho tenen fotut.

S. PÀMIES: És que es donen dos fenòmens: hi ha el cas de l'autor que voluntàriament no vol entrevistes, com ara el Miquel de Palol, però que ha hagut de rectificar, perquè ha vist que si no en feia li era molt difícil. L'altre cas és un fenomen nou: Abans a Catalunya es parlava una mica dels autors nous. Ara no.

—*I per què no es parla ara dels autors novells?*

S. PÀMIES: La manca de risc. Ara només es va al tall

Xavier Moret (a la dreta): "Avui dia la promoció, per desgràcia, és bàsica. Ara bé, és bàsica però no és definitiva."

gros. Es busca allò que interessarà més gent. Evidentment, un article d'una pàgina sobre un poeta nou de Ripoll, aparentment no és una cosa que a la gent la torni boja, en canvi potser aquest primer llibre de Ripoll és molt important. Ha passat amb el premi Documenta d'aquest any, que és un llibre extraordinari.

X. MORET: I aquest ha tingut premi.

S. PÀMIES: Ha tingut premi, per tant s'ha trobat l'excusa perquè se'n parli i no se n'ha parlat gens. Li va passar el mateix a l'Imma Monsó. Passa que abans no hi intervenia la cúpula del diari. Les seccions les portaven els especialistes i ells estaven al dia. Però ara tu has d'anar a un consell de redacció, com en una reunió de programadors, i dir: parlaré del Toni Sala. I el cap, que és un paio que no domina la matèria, diu: i aquest, qui és? En canvi li dius: Vargas Llosa o Monzó, i els hi dedica dues pàgines. Aquest és el problema.

X. MORET: Penso que s'ha comès l'error de deixar que sigui el mercat el que decideixi. I això és perillósíssim per les primeres novel·les. Els grans ja tenen el públic fet, però els nous es troben competint a la llibreria amb Vargas Llosa i els altres. Si és el mercat el que decideix,

al lector li falta informació sobre aquests autors nous, si no sempre sortiran perjudicats els autors novells.

—*Sou crític amb els crítics?*

S. PÀMIES: He d'admetre que m'havien afectat, però cada cop m'afecten menys, m'afecten molt poc ara. Aquí, per exemple, és més important en Joaquim Molas que molts escriptors. Això jo no ho entenc. El crític no pot ser mai més important que els lectors o que els escriptors, és sempre un intermediari. És clar, la relació de l'escriptor amb el crí-

PÀMIES: "Els crítics m'afecten molt poc ara. Aquí, per exemple, és més important en Joaquim Molas que molts escriptors. Jo això no ho entenc. El crític no pot ser mai més important que els lectors o que els escriptors."

Sergi Pàmies:
"En el meu cas, una de les coses que m'exaspera més del català és que no hi ha diccionari. Aquí, si fas cas del Fabra resulta que... el Coromines va dir... i que l'Alcover ja ho inclou... per no dir que últimament el IEC... però del IEC no n'hem de fer cas, perquè resulta que..."

tic és raríssima, la bona és la del lector amb el crític.

X. MORET: Dubto que el paper dels crítics en la societat sigui molt eficaç. Jo diria que han perdut el paper d'orientadors que tenien i que ara els crítics més aviat són uns senyors que van opinant sobre uns certs llibres, però no tenen el pedestal que tenien abans, de marcar opinió i de dir: ei, aquest llibre és bo, no us el perdeu. Més aviat els llibres que funcionen són els que van pel boca a boca i al final els rescata algun crític.

S. PÀMIES: Com a lector agraeixes la crítica, perquè és com una prolongació. Sempre que parteix d'un gust personal, la crítica és molt enriquidora. El crític opina sobre el seu gust i dona uns arguments que tu no tens i una informació que, generalment, tampoc no tens. Ara bé, quan fa càtedra i dicta uns manaments sagrats i tot això, llavors malament. La crítica també té una utilitat per la gent que no llegeix. Per exemple, jo al teatre no hi vaig, perquè no m'agrada, però fa quinze anys que segueixo molt de prop l'activitat teatral a través del Sagarra i em considero una persona que està al dia en teatre. Això mateix

deu passar amb els llibres, però no hi ha gaires Sagaras, no hi ha gent que et transmeti l'amor al teatre, l'emprenyament amb el teatre. Per exemple, la persona que no vagi al cine però que segueixi el Jaume Figueras té una visió completíssima del cine, perquè el que et transmet el Figueras és l'amor, la passió pel que fa. En canvi amb la literatura sembla que hi hagi més mesquinesa.

—No hi ha cap Sagarra o cap Figueras en la crítica literària?

S. PÀMIES: Vaja, jo no el trobo. Però, és clar, nosaltres hi estem implicats, som part del negoci. Tenim

morts a l'armari. Tenim cicatrius i ganes de matar algú. Suposo que això ho hauria de dir algú que no hi estigués implicat.

X. MORET: Sobre aquest tema, jo estic d'acord amb una cosa que li vaig llegir al Sergi fa poc, i és que sembla que hi hagi un *star system* de les lletres catalanes, on tots són morts. Que l'*star system* exigeixi o que siguis mort o que estiguis a punt de dinyar-la i els crítics sembla que es neuguin a orientar sobre els nous escriptors, sobre qui val la pena i qui no.

S. PÀMIES: I això sí que és diferent en d'altres àmbits.

—Això evidencia algun cert tipus de complex? Falta de risc?

S. PÀMIES: No, evidencia la síndrome dels carrers, del *nomenclator*, que és que has de ser mort o tenir la medalla d'or de la ciutat.

X. MORET: És més fàcil i més còmode elogiar un mort, que té l'obra feta, que no pas mullar-se amb algú que és viu i en actiu.

—Què en penseu, de la Llei del català?

S. PÀMIES: Jo trobaria estranyíssim que es posessin d'acord en aquest aspecte i en tots els altres no. Trobo

que en la discrepància està la riquesa. El que passa és que la llengua és una cosa delicada. Per exemple, en el meu cas, una de les coses que m'exaspera més del català és que no hi ha diccionari. Aquí, si fas cas del Fabra resulta que... el Coromines va dir... i que l'Alcover ja ho inclou... per no dir que últimament el IEC... però del IEC no n'hem de fer cas, perquè resulta que... I aquest laberint d'eines... No, escolti, jo vull la caixa d'eines completa. A mi que no m'atabalin, que em diguin on és el llibre que diu tot el que es pot dir i el que no es pot dir.

X. MORET: Amb el títol de "Qui paga, mana" hi va haver una discussió enorme sobre si després de 'qui paga' hi anava una coma o no. Lingüistes enfrontats, barallant-se... El Fabra deia que sí, el diccionari de l'Enciclopèdia deia que no, i l'editor va acabar dient que hi anava coma i prou. Jo al·lucinava

amb la polèmica que va crear.

S. PÀMIES: Un altre cas. La meva primera novel·la, *La primera pedra*, s'havia de dir "La primera cana". "Cana" no és català, però en canvi "canós" és català i "canut", un cognom catalaníssim, també ve d'aquí, però "cana" no està acceptat. I em vaig haver de fer fotre, perquè com que "cana" no es pot dir, s'hagués hagut de dir "El primer cabell blanc", i hagués semblat un poema del Guerau de Liost. No funcionava.

MORET: "Amb el títol de 'Qui paga, mana' hi hagué una discussió enorme sobre si després de 'qui paga' hi anava coma o no. Lingüistes barallant-se... L'editor acabà dient que hi anava coma i prou."